

‘Quickscan Flora- en faunawet nieuwbouw Jutestraat, Rijssen’

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van de Flora- en faunawet*

COLOFON

Titel: **'Quickscan Flora- en faunawet nieuwbouw Jutestraat, Rijssen'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet

Projectcode: 09112

Status: Conceptrapport

Datum: 7 mei 2009

Auteur: [-----]

Veldonderzoek: [-----]

Redactie: Ing[-----]

Opdrachtgever: Rotij Planontwikkeling

Contactpersoon: [-----]

EcoGroen Advies BV

Postbus 625

8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2009)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

[-----]2009. Quickscan natuurtoets nieuwbouw Jutestraat, Rijssen; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 09-112 EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1 Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doelstelling	1
1.2 Situatie.....	1
1.3 Werkwijze.....	2
2 Flora en fauna van het onderzoeksgebied	3
2.1 Methode.....	3
2.2 Flora en vegetatie	3
2.3 Zoogdieren.....	3
2.4 Broedvogels	5
2.5 Overige soortgroepen.....	6
3 Geraadpleegde bronnen.....	7

Bijlage

I	Wettelijk kader
---------	-----------------

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Rotij Planontwikkeling (contactpersoon [-----]) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan Flora- en faunawet uitgevoerd ten behoeve van de geplande nieuwbouw op de hoek van de Morsweg en de Jutestraat te Rijssen. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingrepen op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet.

Het onderzoek is gebaseerd op een éénmalig veldonderzoek op 17 maart 2009 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Aangetroffen en te verwachten soorten

De onderzoekslocatie bevindt zich binnen de bebouwde kom van Rijssen en ligt ingeklemd tussen de watergang 'Maatgraven', de Jutestraat en de Morsweg. Het plangebied betreft een braakliggend terrein, nagenoeg zonder enige vegetatie. Er is geen oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied. Direct buiten het plangebied bevinden zich twee rijen Zomereiken, langs de Maatgraven en langs de Morsweg. Buiten het plangebied –langs de Morsweg– ligt ook een diepe greppel die niet permanent water voert.

De beoogde plannen bestaan uit de nieuwbouw van een drietal kantoorpanden en de aanleg van bestrating en parkeerplaatsen.

Uit het onderzoek komt het volgende naar voren:

- Aangezien het plangebied vrijwel onbegroeid is en uitsluitend algemene soorten van verstoringsmilieus zijn aangetroffen, kan de aanwezigheid van beschermde flora worden uitgesloten;
- Gezien de afwezigheid van bomen en gebouwen in het plangebied kan de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten;
- De langs het plangebied gelegen Maatgraven vormt een potentiële belangrijke vliegroute van een soort als Watervleermuis. Onmisbaar foerageergebied van vleermuizen ontbreekt binnen de invloedssfeer van de plannen;
- In het plangebied zelf zijn geen vaste verblijfplaatsen van andere zoogdieren te verwachten. Langs de randen van het plangebied wordt een beperkt aantal laag beschermde (FFW tabel 1) zoogdieren met een vaste verblijfplaats verwacht, zoals Egel, Bosmuis, Rosse woelmuis en Huisspitsmuis;
- Er worden geen broedvogels verwacht in het plangebied. In de bomen en struiken direct buiten het plangebied kunnen algemene vogels van bos en struweel broeden zoals Winterkoning en Merel. Er zijn in het plangebied geen geschikte broedlocaties aanwezig voor nesten van ontheffingsplichtige broedvogels zoals roofvogels, spechten en uilen;
- Mogelijk kan een foeragerend en/of zwervend exemplaar van een algemene, laag beschermde amfibieënsoort als Gewone pad of Bruine kikker in het plangebied worden aangetroffen. Zwaardere beschermde soorten worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht;
- Er zijn geen reptielen, beschermde flora, vissen en ongewervelden in het plangebied aangetroffen of te verwachten.

Ontheffing en compenserende/mitigerende maatregelen

- Om nadelige invloed op het functioneren van vlieg- en/ of jachtroutes langs de Maatgraven te voorkomen dient verlichting van parkeerplaatsen en gevels aan de zijde van de Maatgraven spaarzaam te worden toegepast. Een type verlichting dat niet naar de omgeving verstrooit maar lokaal de grond verlicht –bijvoorbeeld zogenaamde 'marterverlichting' – heeft de voorkeur. Op deze wijze zal de Maatgraven ook na de nieuwbouw haar functie houden als potentiële vliegroute. Wanneer verlichting van de Maatgraven niet kan worden voorkomen moet aanvullend onderzoek naar vleermuizen uitwijzen of daadwerkelijk sprake is van een belangrijke vliegroute;
- Bij de beoogde plannen kunnen incidenteel exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en/ of amfibieën worden geschaad. Het aanvragen van een ontheffing is hier voor laag beschermde soorten echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet geldt;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van binnen de invloedssfeer van de plannen aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli of het plangebied en directe omgeving te controleren op broedende vogels en nesten. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Rotij Planontwikkeling (contactpersoon [-----]) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan Flora- en faunawet uitgevoerd ten behoeve van een bestemmingsplanprocedure met betrekking tot het perceel op de hoek van de Jutestraat en de Morsweg.

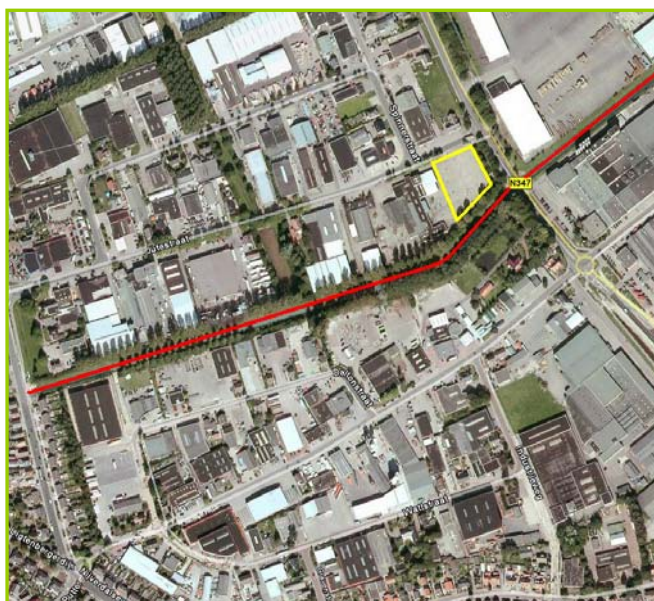
In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de herontwikkeling van de locatie en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet. Toetsing aan het gebiedsgericht beleid valt buiten de reikwijdte van voorliggend onderzoek.

1.2 Situatie

De onderzoekslocatie bevindt zich binnen de bebouwde kom van Rijssen en ligt ingeklemd tussen de watergang 'Maatgraven', de Jutestraat en de Morsweg. Ten tijde van het veldbezoek bestond het plangebied uit een braakliggend terrein zonder enige vegetatie. Er is geen oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied. Langs de Morsweg (net buiten het plangebied) staat een rij kleine Zomereiken (stamdikte ca. 35 cm) met ondergroei van struiken en een diepe –niet permanent watervoerende– greppel met moerasvegetatie. Ook langs de Maatgraven staat een rij Zomereiken, alsmede een strook kort afgesnoeide opslag van o.a. wilgen en elzen. Langs de Maatgraven ligt een schouwpad.

De beoogde plannen bestaan uit de nieuwbouw van een drietal kantoorpanden en de aanleg van bestrating en parkeerplaatsen.

Figuur 1: Situering van het onderzoeksgebied (gele omlijning) en de ligging van de Maatgraven (rood) (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Werkwijze

Voorliggende quickscan Flora- en faunawet is gebaseerd op één locatiebezoek, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingrepen in het onderzoeksgebied is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen.

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten. Ook wordt vermeld welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen. Dit kan leiden tot een eventuele ontheffingsverlening annex artikel 75 van de Flora- en faunawet.

2 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

2.1 Methode

Op 17 maart 2009 is een veldbezoek aan het plangebied gebracht. Tijdens het bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie 'geraadpleegde bronnen') en 'expert judgement' een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten zijn. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage I.

2.2 Flora en vegetatie

Tijdens het veldonderzoek zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten en plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Deze worden gezien de terreingesteldheid ook niet verwacht.

Het plangebied bestaat uit een braakliggend terrein dat ten tijde van het veldbezoek recent was bewerkt met shovels. Daarnaast zijn bouwmaterialen en een aantal hopen zand aanwezig. Er is vrijwel geen plantengroei aangetroffen. Langs de randen bij het hekwerk zijn enkele algemene planten gevonden als Paardenbloem en Grote brandnetel. Ook in de groenstrook langs het plangebied zijn uitsluitend algemene soorten van ruigten en verstoringmilieus aangetroffen en te verwachten.

Vanwege het ontbreken van beschermde soorten is het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen voor flora niet aan de orde.

2.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

De meest strikte bescherming gaat uit naar de verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc.

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Potentiële vaste verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen ontbreken dan ook binnen het plangebied. Binnen het plangebied zijn tevens geen bomen aanwezig die als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen kunnen dienen. De Zomereiken die net buiten het plangebied staan zijn nog vrij jong. De stamdoorsnede wordt geschat op ongeveer 35 centimeter. In de stammen bevinden zich geen spleten, gaten en holten die als vaste verblijfplaats kunnen

dienen.

Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor verblijfplaatsen van vleermuizen niet aan de orde.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen, kanalen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

In het plangebied zelf zijn geen lijnvormige elementen aanwezig die als onderdeel van een vliegroute zouden kunnen dienen. Schade aan binnen het plangebied aanwezige migratiemogelijkheden van vleermuizen is dus niet aan de orde.

De Zomereiken net buiten het plangebied kunnen deel uitmaken van een vliegroute van soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Aangezien alternatieve vliegroutes aanwezig zijn, o.a. in de vorm van een bomenrij aan de overzijde van de Maatgraven zal het hier geen onmisbare vliegroute betreffen. De Maatgraven zelf kan echter wel een belangrijk onderdeel van een vliegroute voor Watervleermuis en -mogelijk- Meervleermuis vormen.

Van soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger is bekend dat zij lichtbronnen niet mijden, en in sommige gevallen zelfs opzoeken. Soorten als Watervleermuis en Meervleermuis schuwen echter verlichte wateroppervlakken en vliegroutes. Zodoende kan de nieuwe inrichting van het plangebied een negatief effect hebben op een eventuele functie van de Maatgraven als vliegroute. Om effecten met zekerheid te kunnen uitsluiten dient verlichting van parkeerplaatsen en gevels aan de zijde van de Maatgraven spaarzaam te worden toegepast. Een type verlichting dat niet naar de omgeving verstrooit maar lokaal de grond verlicht – bijvoorbeeld zogenaamde 'marterverlichting' – heeft de voorkeur.

Wanneer verlichting van de Maatgraven binnen de plannen niet kan worden voorkomen zal nader onderzoek naar vleermuizen moeten uitwijzen of deze watergang daadwerkelijk wordt gebruikt als vliegroute. Indien uitstralende effecten door verlichting worden voorkomen is het aanvragen van ontheffing van de Flora- en faunawet echter niet aan de orde.

Foerageergebieden

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. In voorliggende situatie betreft het plangebied vermoedelijk een marginaal foerageergebied vanwege het grotendeels onbegroeide oppervlak. Het plangebied zal ook na de werkzaamheden geschikt blijven als (marginaal) foerageergebied van vleermuizen.

Het wateroppervlak van de Maatgraven kan in beperkte mate als foerageergebied worden gebruikt door soorten als Watervleermuis en Meervleermuis. Op basis van het biotoop zal het hier echter geen belangrijk foerageergebied betreffen en bovendien zijn voldoende (geschiktere) uitwijkmogelijkheden aanwezig. Het aanvragen van ontheffing van de Flora- en faunawet is voor foerageergebied van vleermuizen dan ook niet aan de orde.

Overige zoogdieren

Het plangebied is niet begroeid en er zijn geen structuren die enige dekking bieden en zodoende is het onwaarschijnlijk dat er verblijfplaatsen van zoogdieren in het plangebied aanwezig zijn. Wel zijn er tijdens het veldbezoek sporen van Konijnen aangetroffen. Holen van deze soort zijn aanwezig. Langs de rand van het plangebied wordt een beperkt aantal laag beschermde (FFW tabel 1) zoogdieren met een vaste verblijfplaats verwacht, zoals Egel, Bosmuis, Rosse woelmuis en Huisspitsmuis.

Op basis van terreinkenmerken kan de aanwezigheid van strikter beschermde zoogdieren als Steenmarter en Waterspitsmuis worden uitgesloten. Ook in de groenstrook langs het plangebied zijn geen strikter beschermde soorten te verwachten.

Bij de beoogde plannen kan zeer beperkte schade optreden aan exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren. Het aanvragen van een ontheffing is hier voor laag beschermde soorten niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet geldt.

2.4 Broedvogels

Aangezien slechts één veldbezoek is uitgevoerd buiten het broedseizoen van veel soorten, was het niet mogelijk een broedvogelinventarisatie uit te voeren. Op basis van het veldbezoek, in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is echter een goede uitspraak te doen over de aangetroffen c.q. te verwachten soortensamenstelling.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige potentiële broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Het plangebied zelf is onbegroeid en zodoende ongeschikt voor de grote meerderheid van de broedvogelsoorten. Voor ontheffingsplichtige soorten zoals uilen en roofvogels waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is zijn geen geschikte broedbiotopen aanwezig. Er hoeft voor vogels derhalve geen ontheffing te worden aangevraagd.

In de huidige situatie zijn binnen het plangebied geen broedvogels te verwachten. Sommige soorten zoals de Oeverwalvogel voelen zich echter thuis in kale biotopen. Ze broeden van nature in afgekalvde rivieroeveren maar nestelen zich tegenwoordig ook in door de mens opgehoopt zand, zoals zanddepots. In de huidige situatie zijn de zandhopen in het plangebied ongeschikt als potentiële broedlocatie van Oeverwalvogel. Het verdient echter aanbeveling te voorkomen dat gedurende de werkzaamheden geschikt broedbiotoop ontstaat en de soort zich alsnog zal vestigen.

Hoewel binnen het plangebied geen broedvogels te verwachten zijn kunnen in de beplanting net buiten het plangebied wel vogels tot broeden komen. Bij werkzaamheden tijdens het broedseizoen kan derhalve verstoring van buiten de plangrenzen aanwezige broedvogels optreden. Het is (veelal) niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Meestal wordt daarom gesteld dat werkzaamheden niet in de periode half maart –half juli (het broedseizoen) mogen plaatsvinden. Deze periode geldt echter als richtlijn en wordt niet als zodanig in de wet vermeld. Van belang is

of broedende/ nestelende vogels aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de plannen

2.5 Overige soortgroepen

Amfibieën

Vanwege het ontbreken van permanent oppervlaktewater in het plangebied kan voortplanting van amfibieën worden uitgesloten. Ook is geen ruige begroeiing of strooisellaag aanwezig waarin amfibieën kunnen overwinteren.

Overwinterende – algemene en laag beschermde– amfibieën kunnen wel direct buiten het plangebied worden verwacht, onder andere in de diepe greppel langs de Morsweg. Mogelijk kan een foeragerend en/of zwervend exemplaar van een soort als Bastaardkikker of Gewone pad in het plangebied worden aangetroffen. Voor laag beschermde soorten geldt echter een vrijstelling van de Flora- en faunawet en is geen ontheffing nodig.

Zwaardere beschermde soorten worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht (Natuurloket, RAVON).

Reptielen

Het plangebied vormt geen geschikt leefgebied voor reptielen. Uit het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn ook geen waarnemingen van reptielen bekend (Natuurloket, RAVON).

Vissen

Vanwege het ontbreken van permanent oppervlaktewater binnen het plangebied kan het voorkomen van vissen worden uitgesloten. Ingrepen die invloed kunnen hebben op in de Maatgraven aanwezige vissen zijn daarnaast niet aan de orde.

Dagvlinders en libellen

In het plangebied zijn geen beschermde dagvlinders en libellen of soorten van de Rode Lijst aangetroffen. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor beschermde vlinder- en libellensoorten binnen het plangebied.

Mieren

In het plangebied zijn geen nestkoepels van beschermde mierensoorten aangetroffen. Beschermde mierensoorten zijn voornamelijk gebonden aan droge, open (naald)bossen en heideterreinen. Beide biotopen ontbreken in het plangebied.

Kevers

In Nederland komen/ kwamen vijf beschermde keversoorten voor. Juchtleerkever, Heldenbok en Brede geelgerande waterroofkever zijn al sinds de jaren '70 niet meer in Nederland waargenomen (Huijbregts 2003). Twee beschermde keversoorten komen nog wel voor in Nederland (Vliegend hert en Gestreepte waterroofkever). Binnen het plangebied is echter geen geschikt biotoop aanwezig voor beide soorten.

3 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Dienst Landelijk Gebied (2008). Aanpassing m.b.t. vogels in Handreiking Flora- en faunawet (concept).
- Huijbregts H. (2003). Beschermde kevers in Nederland (Coleoptera). Nederlandse faunistische mededelingen 19.
- Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.
- Limpens H. & P. Twisk, (2004) Met vleermuizen overweg. Dienst Weg- en Waterbouwkunde (DWW) Delft.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Stichting Uitgeverij van de KNNV, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna.
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Nöllert A. & C. Nöllert (1992). Amfibieëngids van Europa.
- RAVON. Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (1996). Broedvogels inventariseren in Proefvlakken, Handleiding Broedvogel Monitoring (BMP). SOVON, Beek-Ubbergen.
- Sparreboom M. (red.) (1981). De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg.
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGE

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ffwet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ffwet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onttrenten of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ffwet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor Rode lijstsoorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

¹ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna